

1. Inleiding

Al jarenlang leeft binnen de partij de wens te komen tot zogenaamde "tientjesleden". De hoogte van de contributie wordt door velen als drempel gezien voor niet-leden om zich bij de vereniging aan te sluiten. Op de 123^e AV heeft de algemeen secretaris een experiment gelanceerd rondom proefleden. Voor 15 euro kon je iemand een VVD lidmaatschap cadeau doen. Dit experiment is zo succesvol dat het hoofdbestuur voorstelt om, binnen de in de wet gestelde kaders, proeflidmaatschappen of beter gezegd introductielidmaatschappen, mogelijk te maken. Hiermee wordt een financiële drempel weggenomen om lid van de VVD te worden en komt het hoofdbestuur tegemoet aan een jarenlange wens van veel afdelingsbesturen.

2. Behandelprocedure

Hoe simpel het ook lijkt, het invoeren van een introductielidmaatschap kent veel aspecten: Onder welke voorwaarden kun je introductielid worden?; Hoe vaak kan dat?; Hebben introductieleden gelijke of juist minder rechten dan gewone leden?; Hoe zit het met de afdracht van de contributie aan afdelingen en kamercentrales? etc.

Om de discussie zuiver te houden en om alle leden bij de invoering van een introductielidmaatschap te betrekken kiest het hoofdbestuur ervoor het voorstel te behandelen in twee Algemene Vergaderingen.

In de AV van mei 2008 wil het hoofdbestuur vooral een inhoudelijke discussie voeren over het voorstel. Het hoofdbestuur hecht eraan dat alle leden zich een mening kunnen vormen over het voorstel van het hoofdbestuur. De discussie zal daarom plaatsvinden in de ALV.

De uitkomsten van de beraadslagingen in mei zullen dan worden vertaald in reglementswijzigingen die vervolgens in de AV van november 2008 aan de orde zullen komen. Het besluiten over reglementswijzigingen is voorbehouden aan de AVA.

3. Introductielidmaatschap

Het huidige lidmaatschapsstelsel kent geen vormen van introductie- of proeflidmaatschap.

Nadelen

- Het is voor afdelingen steeds moeilijker om nieuwe leden te werven. De drempel van VVD-stemmer naar VVD-lid is groot. Zeker mensen die verder geen binding hebben met de lokale politiek zijn moeilijk te overtuigen lid te worden. Als men echter eenmaal lid is en betrokken raakt blijft men wel vaak langdurig lid. Het is dus zaak om de afdelingen een instrument in handen te geven waarmee zij een (financiële) drempel voor mensen om lid te worden kunnen wegnemen;
- De roep om "tientjesleden" mogelijk te maken voor leden die eigenlijk alleen maar willen sponsoren, klinkt vaak uit het land. Het huidige contributiestelsel voorziet daar niet in;
- Het gemis aan vormen van introductie of proeflidmaatschap werkt de vorming van lokale "vrienden van de plaatselijke VVD" in de hand. Mensen denken dan dat ze voor 10 of 20 euro lid zijn van de VVD, maar in feite leveren zij een sponsorbijdrage aan de lokale afdeling.

Voorstel HB (te amenderen tekst)

Het hoofdbestuur stelt voor om een introductielidmaatschap voor nieuwe leden in te stellen. Het introductielidmaatschap kan worden aangegaan voor de duur van 6 maanden door mensen die nog nooit lid zijn geweest van de VVD. Dit introductielidmaatschap geeft het nieuwe lid dezelfde rechten en plichten als een gewoon lidmaatschap.

De contributie voor het introductielidmaatschap bedraagt 15 euro. Dit bedrag wordt niet geïndexeerd of verhoogd tenzij de wetgever dit vereist.

Het introductielidmaatschap vangt aan op de eerste dag van de maand nadat het contributiebedrag is ontvangen.

Het introductielidmaatschap eindigt na 6 maanden automatisch en wordt pas op verzoek van het lid zelf omgezet naar een volwaardig lidmaatschap.

De 15 euro contributie wordt volledig behouden voor de betreffende afdeling. Daarentegen wordt bij voortzetting als "gewoon" lid, het lidmaatschap niet als een nieuw lid in de zin van de eerdere ledenwerfactie (zgn. 100 euro actie).

Toelichting

Binnen het ledenadministratiesysteem wordt vastgelegd wie lid van de VVD is, of dit ooit is geweest. Het systeem controleert of de persoon die een introductielidmaatschap wil aanvragen al een keer lid is geweest. Zo ja, dan wordt het introductielidmaatschap afgewezen. Hij/zij kan dan wel nog gewoon lid worden.

Een nieuw lid mag starten met een introductielidmaatschap. Dat hoeft niet. Hij/zij mag ook direct volwaardig lid worden.

De 15 euro is iets meer dan het wettelijke bedrag van 12 euro dat geldt als minimum om als lid van een politieke partij te worden aangemerkt. Het hoofdbestuur wil dat ook introductieleden meetellen als volwaardig lid. Naast een principiële reden dat alle leden gelijke rechten moeten hebben ongeacht de status van het lid (jong, oud of introductie) is het ook een wettelijk vereiste om introductieleden als volwaardig lid te kunnen laten meetellen.

De keuze om het lidmaatschap niet automatisch om te zetten naar een volwaardig lidmaatschap is doelbewust. Het hoofdbestuur wil dat afdelingen het nieuwe lid zodanig begeleiden en enthousiasmeren gedurende de introductieperiode, dat het introductielid zijn lidmaatschap van de VVD graag wil voortzetten. Dat geeft de beste garantie op een langdurige binding met de partij.

Visiedocument

Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen

14 maart 2008

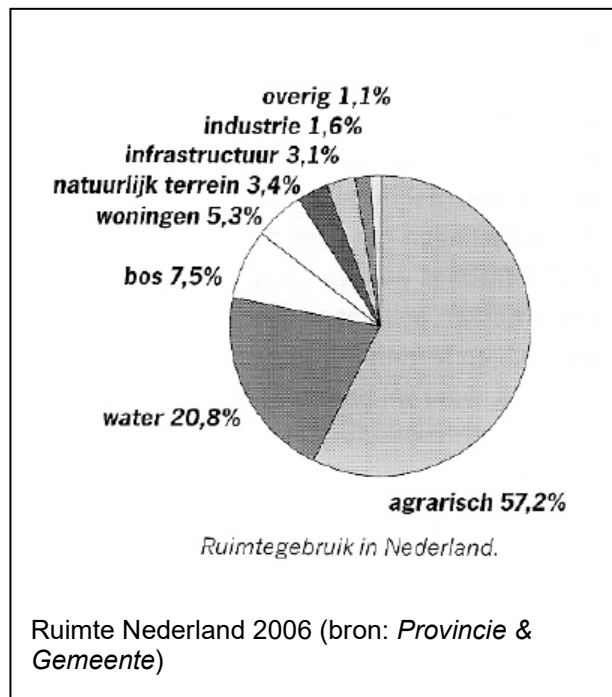
Morgen moet mooier zijn dan gisteren. De bebouwing van Nederland is in vijftig jaar verdrievoudigd. Met de wijken, steden en landschappen die hierdoor zijn ontstaan zijn veel mensen niet tevreden. Ruimte geven aan ontwikkelingen gaat hand in hand met het tot stand brengen van een hoge ruimtelijke kwaliteit. Het liberale credo voor de rol van de overheid hierin is: “van hindermacht naar ontwikkelkracht”. Alleen dan is er in Nederland ruimte voor meer woningen, een betere bereikbaarheid, een mooier landschap en een veilige leef- en werkomgeving.

Tien liberale acties

1. Meer kleine locaties voor de ontwikkeling van nieuwe woonwijken, ook buiten bestaand stedelijk gebied
2. Gebiedsontwikkeling door innovatieve vormen van publiek-private samenwerking, zoals gebiedsconcessies
3. Hogere kwaliteit realiseren van stedelijke ruimte, inclusief groen en water
4. Nieuwe bedrijventerreinen koppelen aan herstructurering van bestaande terreinen en invoering van parkmanagement
5. Grotendeels afschaffen welstandscommissies
6. Investing in de kwaliteit van het landschap makkelijker maken
7. Afschaffen huisvestingswet
8. Geleidelijk vrijgeven van het huurbeleid
9. Afschaffen overdrachtsbelasting
10. Meer individuele of collectief particulier opdrachtgeverschap in woningbouw

1. Liberale visie op ruimte

De inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte is in Nederland tot op heden zeer sterk gereguleerd door de overheid. Dit gebeurt vooral door middel van de ruimtelijke ordening, waarin de overheid in plannen, regels en vergunningen vastlegt welke vormen van ruimtegebruik op welke plek mogen plaatsvinden. Ondanks al deze plannen, regels en vergunningen lukt het onvoldoende om de woon- en werkomgeving te bieden die mensen en bedrijven wensen. Er is een tekort aan aantrekkelijke woningen. Er is een overschot aan bedrijventerreinen waar bedrijven zich niet willen vestigen. En de bereikbaarheid blijft ver achter bij de mobiliteitswensen van mensen en bedrijven. Sommige delen van het land is sprake van aanhoudende groei, in andere delen van het land krimpt de bevolking. Dit vraagt om een kritische blik op de rol van de overheid bij inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte, zoals die nu gedetailleerd met de ruimtelijke plannen en ander beleid zijn geregeld.

In
de

In de liberale visie op ruimtelijke ontwikkeling en wonen mogen mensen en bedrijven meer zelf bepalen over hun leefomgeving. Dit ruimtelijk beleid van de overheid moet ten dienste staan van de wezenlijke expressie van wensen, ideeën en waarden van individuele burgers. Individuele vrijheid krijgt alleen dan werkelijk betekenis, wanneer mensen vrij zijn vorm te geven aan hun eigen leefomgeving, om een eigen plek op de wereld te creëren. Een liberaal ruimtelijk beleid moet de realisatie van uiteenlopende individuele wensen mogelijk maken. Dit geldt in de eerste plaats voor de keuze voor, en vormgeving van, een ieders woning en directe woonomgeving. Ook bij vele andere activiteiten van mensen is de kwaliteit en inrichting van de ruimte belangrijk. Vanuit liberaal perspectief wordt daarom een groot belang gehecht aan de manier waarop particulieren, private partijen en maatschappelijke organisaties zelf vorm kunnen geven aan de inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte.

Het eigendomsrecht vormt de grondslag van de individuele vrijheid. In onze verstedelijkte samenleving is dit onvermijdelijk gekoppeld aan verantwoordelijkheid voor andermans eigendom en de (on)vrijheid om daarover te kunnen beschikken. Mensen moeten zoveel mogelijk zelf individueel en in onderlinge samenwerking de inrichting, het gebruik en het beheer van ruimte kunnen regelen. Het leidende liberale beginsel voor de organisatie van het gebruik, de inrichting en het beheer van ruimte is daarom het beginsel van 'spontane orde'ⁱ, binnen de kaders van de rechtsstaat. In plaats van ruimtelijke ordening door de overheid kan de inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte in veel gevallen beter geregeld worden door mensen zelf. Voorbeelden zijn een vereniging van eigenaren die een appartementengebouw beheert of het private parkmanagement van de publieke ruimte en gezamenlijke voorzieningen op een bedrijventerrein. Een ander voorbeeld is meer ruimte voor particulier opdrachtgeverschap (individueel of collectief) in de ontwikkeling en bouw van woningen of wooncomplexen. In een nieuwe verruimde wetgeving staan de individuele betrokkenheid en mogelijkheden voor zelfregulering centraal.

Vrije woningmarkt

Het eigen huis is een icoon voor de vrijheid en verantwoordelijkheid om de eigen leefomgeving vorm te geven. Zowel eigenaren als huurders moeten vorm kunnen geven aan de inrichting en het beheer van hun directe leefomgeving. De huidige woningmarkt is star en biedt te weinig keuzevrijheid voor de plek, het type woning en de woonomgeving die passen bij individuele wensen.

Een van de bepalende factoren is de verstoring van de woningmarkt door een teveel aan regulering. Voor een liberale visie op de woningmarkt moet gebruik worden gemaakt van het onderscheid tussen marktmeester, terreinknecht en medespeler om tot vermindering van regulering te komen. De overheid moet vooral marktmeester zijn die de regels voor het functioneren van de woningmarkt opstelt. De rol van terreinknecht, die de basale fysieke voorzieningen van een woonwijk in orde houdt, kan meer worden overgelaten aan marktpartijen. De overheid hoeft op de woningmarkt slechts zelden medespeler te zijn die zelf woningen bouwt. Voor het onderscheid tussen marktmeester, terreinknecht en marktspeeler wordt hier aangesloten bij het Liberaal Manifest.ⁱⁱ

Een andere bepalende factor voor de starre woningmarkt is de aanhoudende krapte door beperkte bouwmogelijkheden. Ook hiervoor geldt dat de overheid een te grote rol heeft in de regulering van de inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte. De overheid kan vaker de rol van marktmeester innemen die toeziet op het onderling reguleren van ruimtegebruik door mensen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Voor de overheid is er alleen een verantwoordelijkheid in de ruimtelijke inrichting indien er uitdrukkelijk sprake is van de productie van een 'collectief goed'. De overheid heeft dan als het ware de rol van terreinknecht. De staat scheidt in die rol randvoorwaarden voor economische groei en individuele keuzes.

Collectief goed

In de kern draait het in de huidige tijd om drie vormen van collectief goed: veiligheid, duurzaamheid en bereikbaarheid. Veiligheid betekent voor Nederland met name een ruimtelijke inrichting die helpt bij de bescherming tegen het stijgende waterpeil in rivieren en van de zee. De ruimtelijke opgave van aanpassing aan het veranderende klimaat zal hiervoor in toenemende mate leidend zijn. Uit

het oogpunt van het collectief goed van duurzaamheid mag de overheid randvoorwaarden stellen aan het ruimtegebruik door individuele burgers en bedrijven. Dit geldt bijvoorbeeld om bepaalde, nauw omschreven natuurwaarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorische elementen te beschermen. Er zijn bijvoorbeeld locaties nodig voor alternatieve energieopwekking. Daarnaast gaat het om randvoorwaarden voor een duurzame gebouwde omgeving, bijvoorbeeld voor energie- en materiaalbesparing in gebouwen. Dit vraagt om permanente innovatie in de bouwsector en om nieuwe vormen van opdrachtgeverschap (launching customer), onder meer voor nieuwe technieken van ondergronds bouwen. De taak van de overheid in de zorg voor bereikbaarheid vergt grote aanpassingen aan ons vervoerssysteem. Mensen zijn bereid om vrijwel zonder uitzondering steeds vaker en verder reizen voor werk, besteding van vrije tijd en sociale activiteiten. Bij nieuwe locaties voor wonen en werken, moet bereikbaarheid bij aanvang op het vereiste niveau gebracht worden. Dit geldt voor alle vormen van transport. Binnen door de overheid geformuleerde randvoorwaarden kunnen ook private partijen een grote rol spelen in de aanleg en exploitatie van wegen, bruggen, spoorwegen en openbaarvervoersdiensten. De taak en verantwoordelijkheid van de overheid in de planning en regulering van de ruimte moet daarbij voor al het overige beperkt blijven.

Ruimtelijke dynamiek

De VVD spreekt zich uit voor een beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening en het wonen dat een grote mate van ruimtelijke dynamiek mogelijk maakt. De liberale waarde van spontane orde is voor dit beleid leidend. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op wat dat betekent voor de ontwikkelingen op het gebied van instrumenten en wetgeving voor de planning en regulering van ruimtegebruik en ruimtelijke inrichting van Nederland. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens aangegeven wat nodig is voor een liberale ruimtelijke ontwikkeling, waarbij de overheid zich beperkt tot marktmeesterschap en een zeer beperkte rol als medespeler. Hoofdstuk 4 schetst in het bijzonder de opgave voor een liberale woningmarkt, waarbij de invulling van een nieuw marktmeesterschap centraal staat.

2. Ruimtelijke opgave en actuele ontwikkeling van beleid, instrumenten en wetgeving

De Nederlandse samenleving kent een grote dynamiek. Door ontwikkeling van de internationale economie en de toenemende welvaart stelt onze samenleving steeds weer andere eisen aan de ruimtelijke inrichting. Daarnaast gaan sociale en culturele veranderingen gepaard met andere wensen en voorkeuren van mensen voor wonen, werken en vrije tijdsbesteding. Veranderende wensen van mensen vormen een sterke drijvende kracht achter ruimtelijke ontwikkelingen. De veranderingen in ruimtegebruik en in de inrichting en kwaliteit van ruimte zijn vanuit het liberale perspectief een goede zaak: het stelt meer mensen in staat hun persoonlijke wensen te realiseren. Daarbij behoort vanuit het liberale perspectief de opgave van ruimtelijke transformaties niet vanzelfsprekend en exclusief tot de publieke verantwoordelijkheid. Aanpassingen in het functioneren van de ruimtelijke ordening en de woningmarkt zijn daarom nodig.

Van ordening naar ontwikkeling

Er is de afgelopen jaren door liberale ministers een grote vooruitgang geboekt met het hervormen van de ruimtelijke ordening. 'Ruimte voor ontwikkeling', zo luidt het motto van de Nota Ruimteⁱⁱⁱ. In plaats van vele over elkaar buitende plannen van verschillende departementen is de Nota Ruimte een plan waarin de hoofdlijn van het ruimtelijk rijksbeleid helder is neergelegd. Het hoofddoel van dat beleid is de versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland, met name door het versterken van de samenhang en ruimtelijke kwaliteit van de stedelijke netwerken. Om uitvoering te kunnen geven aan het motto 'ruimte voor ontwikkeling' is de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) vernieuwd. De lokale basis van het ruimtelijk beleid is versterkt. De wensen voor ruimtelijke ontwikkelingen en andere ruimtelijke plannen, die voortaan altijd structuurvisies heten, kunnen alleen via een nieuw bestemmingsplan of via een projectprocedure uitgevoerd worden. Tezamen met de plicht om bestemmingsplannen op zijn minst elke 10 jaar te vernieuwen, maakt dit de ruimtelijke ordening transparanter. De nieuwe Wro biedt provincies de mogelijkheid zelf inpassingsplannen en verordeningen te maken, die de doorzettingsmacht voor gewenste ruimtelijke ontwikkelingen versterken. De VVD is van mening dat provincies hier

terughoudend gebruik van mogen maken. Het gaat alleen om die gevallen waarbij provinciale belangen en gemeentegrensoverschrijdende projecten de gemeentelijke autonomie overstijgen.

Voor bedrijven en individuele burgers die iets willen bouwen of verbouwen belooft de invoering van de omgevingsvergunning met de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) een grote verbetering. Voortaan hoeft de particuliere initiatiefnemer of het bedrijf dat een vergunning aanvraagt maar naar één loket, voor alle zaken die een bouw- of aanlegvergunning betreffen. Het besluit over de vergunning wordt zoveel mogelijk op één punt genomen. Cruciaal voor de omgevingsvergunning is de fatale termijn in de wet. Als de verschillende overheden er niet in slagen de procedures op tijd te doorlopen, dan mag de indiener van een aanvraag de vergunning als verleend beschouwen. Mensen hebben recht op duidelijkheid over de vragen die ze aan de overheid voorleggen.

De mogelijkheden voor realisatie van ruimtelijke ontwikkeling zijn ook verbeterd door de wijzigingen in het grondbeleid. De grondexploitatiewet, onderdeel van de nieuwe Wro, maakt een verevening van kosten en opbrengsten voor grote bouwprojecten mogelijk. De samenwerking tussen meerdere bouwende partijen wordt zo makkelijker. Volgens vaste regels kunnen gedefinieerde kostensoorten verdeeld worden over het hele project.

Geconstateerd moet worden dat de overheid momenteel voor zichzelf een grote rol toebedeeld in de uitvoering van ruimtelijke projecten. Met uitzondering van de infrastructuur, kenden voorheen alleen de gemeenten een actieve rol in de ruimtelijke ontwikkeling via de gemeentelijke grondbedrijven. De rijksoverheid zoekt nu ook naar een eigen rol in de uitvoering, in de vorm van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB). De basis voor deze staatsactiviteiten in de ruimtelijke ontwikkeling zijn het stille kapitaal van het rijksgrondbezit, zoals dat van de Dienst Domeinen. Een actieve verkoop, aankoop en uitruil van grond om ruimtelijke ontwikkelingen te bespoedigen wordt nu ook door verschillende provincies gezocht met provinciale grondbanken of grondbedrijven. De VVD is van mening dat hiervan spaarzaam gebruik gemaakt dient te worden.

De faciliterende overheid

Een goed liberaal ruimtelijk beleid vereist een terughoudend en faciliterend overheidsoptreden. Nederland kent vele capabele en kapitaalkrachtige private partijen, investeerders, ontwikkelaars en bouwbedrijven. Deze kunnen en willen investeren in ruimtelijke ontwikkelingen, ook als ze daarbij naast huizen of bedrijfsterreinen ook verbeteringen in landschap en natuur moeten realiseren. In de nieuwe praktijk van gebiedsontwikkeling wordt dit mogelijk gemaakt, wanneer belanghebbenden en marktpartijen vanaf het begin aan tafel zitten en de gebiedsurgenties centraal staan. Het selectieproces van marktpartijen moet in een eerlijke aanbesteding gelijk gaan lopen met de fase van plandefinitie. Zo kan de expertise van marktpartijen meegenomen worden in alle fases van de planontwikkeling. Het draait hierbij om goed opdrachtgeverschap. Gemeenteraden moeten richtinggevende kaders stellen en de gebiedsontwikkeling moet gebaseerd zijn op haalbare financiële uitgangspunten en een reële grondprijsbepaling. Gebiedsontwikkeling die uitgaat van een flexibele invulling van de parameters, maakt aanpassingen aan een veranderende markt mogelijk.

De overheid moet in de geschetste nieuwe praktijk vooral de rol van marktmeester vervullen. Gemeenten hebben met hun grondbedrijf een van de weinige mogelijkheden om extra inkomsten te genereren. Maar daardoor opereren zij als marktspeler, concurreren met private partijen en gaan soms ook de strijd aan met hun eigen beleidsdoelen. Nieuwe instrumenten moeten verkend worden, zoals het werken met gebiedsconcessies of met uitruilbare ruimtegebruiksrechten. De reconstructie van het landelijk gebied in Limburg, Brabant, Gelderland en Overijssel laat zien dat ruimtegebruiksrechten een middel kunnen zijn om een goede en grootscheepse ruimtelijke ontwikkeling met een grote rol van particulieren in goede banen te leiden. Door de sloop van stallen te ruilen voor bouwrechten van woningen en de plicht tot het (bijdragen aan) het realiseren van nieuwe natuur kunnen boeren hun bedrijf saneren en individuele burgers zelf een huis bouwen.

3. Versterk liberale ruimtelijke ontwikkeling

De liberale koers die is ingeslagen kan verder versterkt worden. Cruciaal is het anders omgaan met ruimtelijke plannen van de overheid. De nieuwe wet op de ruimtelijke ordening (Wro) vereist dat bestemmingsplannen eens in de tien jaar herzien worden. De structuurvisies die gemeenten, provincies en het rijk mogen opstellen om hun eigen beleid te stroomlijnen, zouden zelf een beperkte geldigheid moeten definiëren om voor een bepaalde termijn heldere politieke keuzes te bepalen. Ook elk nieuwe kabinet zal zijn stempel op het ruimtelijk rijksbeleid willen drukken, voor zover meerjarige kaders dit toelaten die van belang zijn voor overheidsinvesteringen en investeringen van private partijen. Vanuit het oogpunt van democratie en politieke verhoudingen is dat logisch en wenselijk. Bondige en actuele structuurvisies die een expliciete politieke keuze verankeren, zijn beter dan omvangrijke nota's die voor driekwart ongebruikt blijven.

Liberale sturingsfilosofie

Het verder doorzetten van deze liberale stelselwijziging is nodig. De rol van de overheid verandert. De sturingsfilosofie volgens het principe van 'government', waarbij de overheid regisseur en uitvoerder is van de ruimtelijk-economische ontwikkeling, wordt ingeruild door sturing volgens de filosofie van 'governance'. Hierbij opereert de overheid meer op basis van gelijkwaardigheid met burgers en bedrijven in de organisatie van de inrichting, het beheer en het gebruik van ruimte. Voorbeelden zijn vormen van publiek-private samenwerking. De succesfactor hiervoor is dat de overheid zich concentreert op het formuleren van heldere randvoorwaarden vooraf en goede procesafspraken over financiering en uitvoering maakt. De nieuwe praktijk van gebiedsontwikkeling en instrumenten zoals gebiedsconcessies passen hier goed in. Dit maakt een goede liberale ruimtelijke ontwikkeling van Nederland mogelijk die uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven.

Een verdere hervorming van het ruimtelijk recht is wenselijk. Zo is het volstrekt onwenselijk als de nu ongelimiteerde mogelijkheid in de Wro voor het rijk en de provincies om algemene regels vast te stellen (via AMvB, respectievelijk verordening) op grote schaal gebruikt gaat worden. Op gemeentelijk niveau is het bestemmingsplan allang geen plan meer in de zin van een op een gewenste toekomst gerichte ontwikkelingsvisie. Het is slechts de vastlegging achteraf. Bestemmingsplannen kunnen beter omgezet worden in een lokale ruimtelijke verordening waarin alle ruimtelijke en omgevingsbepalingen die op een perceel van toepassing zijn toegankelijk bijeen worden gebracht. Het spreekt voor zich dat dit digitaal raadpleegbaar moet zijn, bijvoorbeeld via Google Earth.

De invoeringsproblemen van de omgevingsvergunning zullen voor decentrale overheden groot zijn. Het vraagt een nieuwe manier van werken. Dit mag niet tot uitzonderingen, aanpassingen en versoepeling van de wet leiden. De monumentenvergunning voor archeologische monumenten en vergunningen van het ministerie van LNV moeten in de komende twee jaar alsnog worden opgenomen in de Wabo, zodat de burger werkelijk voor alle ruimtelijke vergunningen bij een loket geholpen wordt. Op den duur is een vereenvoudiging van de wetgeving en vergunningstelsels die nu achter de omgevingsvergunning schuil gaan wenselijk, noodzakelijk. Hierbij moeten de effecten op bijvoorbeeld de bescherming van natuurwaarden, landschap en milieukwaliteit goed onderbouwd kunnen worden. Welstandstoezicht wordt overbodig en kan worden afgeschaft, behalve in gebieden met een specifiek te beschermen kwaliteit, zoals beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde landschappen.

Tenslotte is cruciaal dat de mogelijkheden voor inspraak en bezwaar voor een project worden teruggebracht naar een moment, zodat iedereen op een gegeven moment er op kan rekenen of een project door gaat of niet.

Ruimtelijke kwaliteit

De bescherming van natuur en het behouden of realiseren van een hoge ruimtelijke kwaliteit in Nederland is vooral gebaat bij het maken van mooie landschappen. Het zichtbare landschap van stad en landelijke gebied is wat mensen zelf waarnemen en beoordelen als mooi of lelijk. Het aanpakken van de zogenoemde 'verrommeling' vraagt vooral om het verbeteren van de landschappelijke en stedenbouwkundige kwaliteit van stad en land. Een verbod op nieuwe

bebouwing in het landelijk gebied maakt Nederland niet mooier. Juist door te bouwen in het landelijke gebied zodanig dat het ensemble van de gebouwde en ongebouwde omgeving mooier wordt, biedt grote kansen voor een omgeving die door veel mensen hoog gewaardeerd wordt. Sleutels voor succes zijn:

- het zorgvuldig ontwerpen van goede overgangen van bebouwde en onbebouwde omgeving en van stad naar land
- het respecteren en zonodig restaureren van cultuurhistorische patronen in het landschap
- het versterken of herstellen van oude waterlopen en havens en op eigentijdse wijze verweven met nieuwe ruimtelijke inrichting.

Maak landschappelijke inpassing en -vormgeving een integraal onderdeel van de planvorming, net zo goed als dat moet voor de gelijktijdige ontwikkeling van weginfrastructuur en nutsvoorzieningen. In de uitvoering van plannen mogen de ontwikkelende partijen (individuele initiatiefnemers, bedrijven en overheden) worden gehouden aan de resultaatverplichting voor die landschappelijke inpassing en -vormgeving.

Ruimte voor concurrentiekracht

Een hoge ruimtelijke kwaliteit is van groot belang om een aantrekkelijk vestigingsmilieu te bieden voor mensen en bedrijven. Er is sprake van een wereldwijde en Europese concurrentie om talent en hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven. Gezichtsbepalende projecten zoals de stationsgebieden, de Amsterdamse Zuidas, waterfronten en science- en brainparks zijn voor de Nederlandse concurrentiekracht belangrijk. Deze projecten komen alleen tot stand met een goede samenwerking tussen overheden, ondernemers en kennisinstellingen.

Voor de herstructurering van bedrijventerreinen moet dit juist de patstelling doorbreken tussen bedrijven die wel willen investeren en bedrijven die niet willen investeren. Gemeenten moeten de voorwaarden scheppen die nodig zijn om marktpartijen te laten investeren. De voorbeelden liggen voor het oprapen, zoals actieve steun in het doorlopen van procedures, samen met bedrijven cameratoezicht en andere veiligheidsmaatregelen treffen, de openbare ruimte bijhouden, zorgen voor beter openbaar vervoer en fietsroutes en natuurlijk de autobereikbaarheid op peil te houden. Het verwijderen van starre gebruikregels in bestemmingsplannen ten gunste van meer flexibele afspraken over ruimtegebruik, in combinatie met meer flexibele milieuregels, maken doorgaande transformatie van bedrijventerreinen mogelijk. Vormen van parkmanagement en bedrijfsgerichte gebiedsverbetering, waarbij de gemeente verantwoordelijkheden en bijbehorende budgetten durft te delen met samenwerkende bedrijven zijn een noodzakelijk instrument om toekomstige verloedering en inadequaat gebruik van bedrijventerreinen te voorkomen. Ook het ontwikkelen van nieuwe regionale bedrijventerreinen in combinatie met de herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen leidt in de praktijk tot goede resultaten.

De structuur van steden en dorpen in Nederland verandert snel. Er ontstaat een verweven netwerk van plekken waar gewoond en gewerkt wordt en waar vrije tijdsbesteding nieuwe gedaante aanneemt. Voor de combinatie van wonen, werken en leren ontstaan al nieuwe campusachtige gebieden. De combinatie met detailhandel of vrije tijdsbesteding is te vaak onmogelijk door beperkende regels. De ruimtelijke ordening wordt misbruikt voor economische ordening van de detailhandel. Voor de detailhandel geldt dat sturing op basis van het denken in hiërarchie van winkelcentra met de binnenstad als kern niet langer werkt. Complementariteit van winkelgebieden in de oude binnensteden met die in wijken en aan de stadsranden is ons uitgangspunt. Samenwerking tussen vastgoedinvesteerdere en grote en kleine retailers in de inrichting en het beheer van winkelgebieden maakt het mogelijk voor overheden om ontwikkelingen zuiver te beoordelen op hun positie in de nieuwe stedelijke structuur. De uitvoering van ruimtelijke projecten door particulieren staat dan voorop, en niet van de plannen van de overheid.

Rol van de overheid

De overheid (gemeenten, provincies en het rijk) moet er in haar rol als marktmeester vooral op toezien dat haar eigen positie, en de positie van bijvoorbeeld woningcorporaties of grote ontwikkelaars, niet ten koste gaat van individuele burgers in het realiseren van hun individuele wensen voor ruimtelijke inrichting. Voor de 'empowerment' van individuele burgers vormt een

stelsel van uitruilbare ruimtegebruiksrechten een geschikt instrument. Dit systeem is al bekend in Nederland in de vorm van verhandelbare productierechten in de landbouw (zie hierboven) en de zogenaamde 'ruimte-voor-ruimte'-regeling (of 'bebouwing voor bebouwing', 'rood voor rood'), die het mogelijk maakt om oude stallen af te breken in ruil voor het bouwrecht voor een woning. In plaats van de keuzes voor afbraak en nieuwbouw te fixeren in een plan, kunnen mensen binnen een bepaalde zoekruimte zelf kiezen waar ze hun bouwrecht uit willen oefenen. De overheid stelt als marktmeester de kaders, mensen kunnen binnen deze kaders zelf kiezen hoe en waar precies zij hun wensen vorm willen geven.

4. Naar een liberaal woonbeleid

Een volledige keuzevrijheid voor iedereen in een ongedeelde woningmarkt zonder overheidsinterventie, dat is het liberale antwoord op de huidige overgereguleerde huur- en koopmarkt. Mensen kiezen voor de woonvorm die het beste bij hun levensfase en persoonlijke voorkeuren past: kopen, huren of een tussenvorm. Daarvoor moet de woningmarkt op termijn volledig worden gedereguleerd, gedecentraliseerd en gedefiscaliseerd. Daarbij moet burgers zekerheid worden geboden. Op de korte termijn moeten daarvoor een paar stappen worden gezet. De Huisvestingswet wordt afgeschaft, met als enige voorwaarde dat lokaal afspraken worden gemaakt over de beschikbaarheid van voldoende woningen voor specifieke doelgroepen. Het huurbeleid wordt vrijgegeven, onder voorwaarde dat de corporaties voldoende toegang tot betaalbare huurwoningen bieden aan mensen die niet zelf in hun woonruimte kunnen voorzien. De overdrachtsbelasting wordt afgeschaft. In dit proces zijn lokale partijen verantwoordelijk voor goede wijken in heel Nederland.

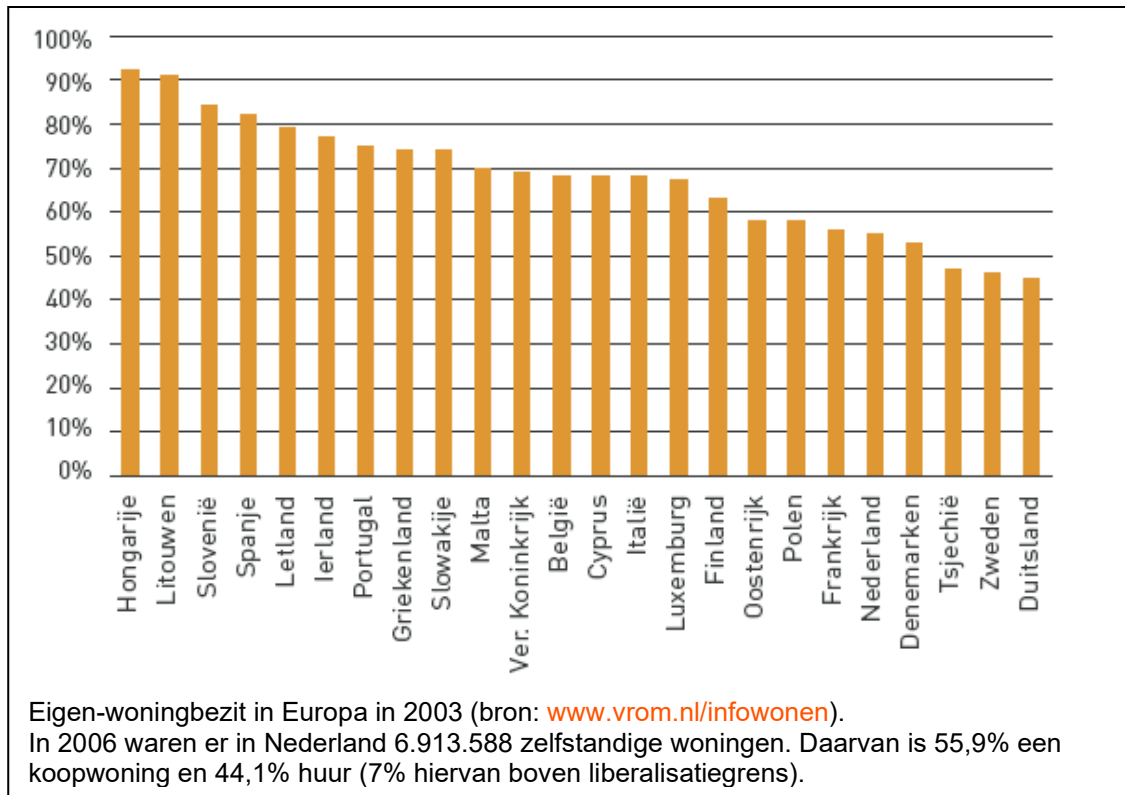
De directe invloed van de individuele burger op de wijze waarop hij of zij woont is veel te beperkt vanwege de grote rol die nog steeds is toebedeeld aan de overheid via het woonbeleid. Wie een huis wil bouwen, verbouwen, oprichten of gebruiken, krijgt nog steeds te maken met veel vergunningen en voorschriften voor wonen, ruimte en milieu. Omdat dit niet alleen voor burgers onoverzichtelijk, tijdrovend en onnodig duur is, maar het ook de overheid veel geld kost, zijn al inspanningen gedaan om het aantal wetten en regels flink te verminderen en te vereenvoudigen. Dit geldt niet voor de woningmarkt. Voor het wonen moeten vergelijkbare stappen nog worden gezet. De aanzetten daartoe^{iv} zijn door de val van het vorige kabinet niet tot uitvoering gekomen.

Breek de woningmarkt open

De problemen in het functioneren van de woningmarkt blijven derhalve onverminderd bestaan. De analyse dat de woningmarkt een aantal vormen van overheidsingrijpen kent die marktverstoring zijn, wordt breed gedeeld. Voor koopwoningen geldt dit in het bijzonder voor de overdrachtsbelasting. Voor huurwoningen is het stelsel van huurprijnsregulering het meest verstoring. Een vergelijkbare huurwoning in Amsterdam kost evenveel als in Delfzijl. De pogingen om de huurmarkt te liberaliseren zijn tot op heden gestrand. Toch is er de laatste jaren wel wat veranderd. De rol van woningcorporaties is sterk gewijzigd, waarmee de verstoring van de woningmarkt door hun bijzondere positie is verminderd. Ze zijn nu meer gewone marktpartijen geworden, bijvoorbeeld omdat ze hun vrijstelling van vennootschapsbelasting volledig kwijt zijn. Corporaties hebben nog wel een bijzondere wettelijke opdracht in het kader van de volkshuisvesting en zijn nauw verweven met nationale en lokale beleidsuitvoering. Bij de corporaties moet nu een nog duidelijker scheiding komen tussen hun opgave om te voorzien in sociale huisvesting voor lage-inkomensgroepen en een eventuele rol als ontwikkelaar en marktspeler. Deze laatste rol dient in een volledige marktsfeer gespeeld te worden. De rijksoverheid en de gemeenten moeten de rol van marktmeester beter invullen en marktspelers eerlijk de ruimte geven.

Het probleem van de woningmarkt is dat er in de dichtstbevolkte en economisch meest dynamische delen van Nederland te weinig woningen zijn en niet het meest gewenste type woningen. De bestaande en nieuwe woningen sluiten onvoldoende aan op de woonwensen: er is een mismatch tussen vraag en aanbod. En er worden te weinig woningen gebouwd. In 2000 en 2006 werden vrijwel evenveel woningen gebouwd: 71.000 en 72.000. Maar het aantal gesloopte woningen is in diezelfde periode toegenomen van jaarlijks 14.000 tot 22.000. De netto toename

van het aanbod is afgenomen van 57.000 tot slechts 50.000 op jaarbasis. Op de totale woningvoorraad van 7.000.000 woningen gaat het dus om een uitbreiding met nog geen 1% op jaarbasis. Maar het woningtekort blijft enkele procenten bedragen en voor een gezonde markt is zelfs een frictieleegstand van 2 à 3 % nodig .

Het gat tussen de (sociale-)huursector, met een inflatie volgend huurbeleid, en de koopsector met stijgende prijzen wordt ondertussen steeds groter. Een koopwoning is met name voor starters op de markt met een gemiddeld inkomen bijna niet meer toegankelijk (met name in de Randstad).

De verstedelijkingsopgave dwingt veel gemeenten tot de onbevredigende keuze tussen het zorgen voor de nodige kwantiteit en het zorgen voor de gewenste kwaliteit. Verdichting is vaak de enige mogelijkheid voor woningproductie en deze kan er voor zorgen dat de aantrekkelijkheid afneemt doordat bijvoorbeeld groen verdwijnt. Als de kwaliteit het aflegt tegen de kwantiteit, worden feitelijk de toekomstige probleemwijken gecreëerd. Er zal dan innovatief met de schaarse ruimte omgegaan moeten worden. Ondergronds bouwen kan hierbij nieuwe mogelijkheden bieden. Naast dit grootstedelijke dilemma, hebben landelijke woonkernen problemen om de voorzieningen op peil te houden. Bouwen kan soms niet of nauwelijks, terwijl er wel behoefte is aan passende nieuwe voorraad, zoals voor jongeren en ouderen. De VVD is in beginsel voor het bouwen voor de natuurlijke bevolkingsaanwas, mits kwalitatief hoogwaardig ingepast in het landschap. Een belangrijke verstoring van de woningmarkt, tenslotte, wordt veroorzaakt door de vele vormen van regulering die de vrije vestiging beperken. Het uitgangspunt moet zijn keuzevrijheid, vrije vestiging en contractsvrijheid. Ondersteuning hoeft nog slechts te worden geboden aan degenen die geen zelfstandige vraag op de woningmarkt kunnen uitoefenen.

Hetzelfde principe van deregulering en decentralisatie is van toepassing op het tot stand brengen van prettige en leefbare wijken en buurten met een goed voorzieningenniveau. Dat is bij uitstek een verantwoordelijkheid van lokale partijen. Daar past geen andere rijksinterventie dan monitoren, agenderen en aanspreken. De VVD agendeert nadrukkelijk het belang van ondernemerschap en werk in de buurt. De leefbaarheid is vooral gebaat bij handhaving van openbare orde en zorg voor de publieke ruimte.

Verbetering in fasen

De woningmarkt biedt nu ook in vergelijking met andere landen in Europa veel te weinig keuzevrijheid voor de plek, het type woning en de woonomgeving die past bij individuele wensen en moet daarom transparanter, flexibeler en dynamischer worden. De VVD is voor vrije huisvesting en wil de structurele verstoring van de woningmarkt snel en gefaseerd aanpakken, te beginnen met de grootste knelpunten. Die bestaan aan de aanbodzijde.

Er moet meer kwaliteit komen in de woonomgeving. Opofferen van groen bij inbreiding in de steden is onwenselijk. Het op slot zetten van landelijke gebieden is uit den boze. Gemeenten moeten daarom meer vrijheid krijgen zelf te bepalen waar kan worden gebouwd. Zowel inbreiding als uitbreiding aan de randen moet de ruimtelijke en woonkwaliteit versterken en het aanbod ook voor starters en ouderen vergroten, direct of indirect door doorstroming. Daarbij is ook meer ruimte nodig voor individuele woningbouw.

Op de huurwoningenmarkt moet er meer marktwerking komen. De voorraad woningen waarvoor huurprijsregulering geldt moet binnen 10 jaar geleidelijk worden afgeschaft. De voorwaarde is dat corporaties voor specifieke doelgroepen een regeling treffen, bijvoorbeeld door kortingen op de markthuur te geven of met een voucher systeem te werken. Hierbij geldt te allen tijde dat het rijk de kaders stelt. Op termijn zou deze ondersteuning volledig uit de ruimte in het huurbeleid en verkoop van huurwoningen kunnen worden gefinancierd. De overheidsinterventie in de vorm van de huurtoeslag kan dan worden afgeschaft.

Het koopwoningenaanbod kan behalve door nieuwbouw worden vergroot door het verder naar de markt brengen van huurwoningen door woningcorporaties (laatste jaren 15.000 à 16.000 per jaar). Door de marktwerking in het huurbeleid zal de prijsconcurrentie tussen huur- en koopwoningen steeds kleiner worden en de vraag om huurwoningen te mogen kopen naar verwachting toenemen. Daarbij kunnen de komende jaren naast verkoop als brug naar de markt tussenvormen van het zogenaamde 'maatschappelijk gebonden eigendom' en Verenigingen van Eigenaren (VVE's) ondersteund door corporaties een belangrijke rol spelen. Gedwongen winkelnering bij de corporatie na verkoop is onwenselijk. Daarnaast kunnen en moeten alle objectsubsidies (zowel van de zijde van de overheid als - al dan niet door de overheid daartoe gedwongen - van de zijde van de aanbieders van woonruimte) voor woningen worden afgeschaft.

Wanneer de aanbodzijde langs bovenstaande lijnen is verbeterd, kan worden gestart met een volgende fase van verdere deregulering, decentralisatie en defiscalisering van de woningmarkt. Dit is afhankelijk van de maatschappelijke ontwikkelingen en discussies op de langere termijn. Door verdere liberalisering van de vraagzijde zal er een zuivere scheiding tot stand komen tussen woningmarktbeleid enerzijds en inkomensbeleid anderzijdsⁱ, waardoor de woningmarkt optimaal in de individuele woningbehoeften kan voorzien.

Noten

ⁱ De meest bekende en gangbare uitwerking van het beginsel van spontane orde is het marktmechanisme. De onzichtbare hand van de markt reguleert vraag en aanbod. In het domein van inrichting en beheer van ruimte kan het marktmechanisme een rol spelen, maar zijn ook andere vormen van spontane orde denkbaar van mensen die onderling afspraken maken. Zie ook Buunk, W.W. (2006) Ruimte voor spontane orde. Een zoektocht naar de liberale grondslagen van ruimtelijk beleid, S&RO (5): 39-43).

ⁱⁱ Het *Liberaal Manifest* maakt een scherp onderscheid tussen marktmeester, terreinknecht en marktspeeler als rollen die de overheid kan vervullen (VVD, 2006: 45-46):...*In het economische leven is de staat primair 'marktmeester'. Die zorgt voor het opstellen, invoeren en handhaven van de spelregels, ter waarborging van een vrije mededinging en een onbelemmerde toegang tot de markt en ter voorkoming van machtsconcentraties. De staat reguleert, grijpt zelf in bij overtreding of beslecht geschillen tussen marktpartijen. Hiermee biedt de staat de juridische infrastructuur die vrij ondernemerschap waarborgt.*

Als 'terreinknecht' draagt de staat bij aan het scheppen van voorwaarden voor economische groei. Daarbij gaat het om de aanleg en het onderhoud van de fysieke infrastructuur, zoals wegen, spoor en vaarwegen. Hij treedt regulerend op ter bevordering van effectief gebruik ervan. Ook draagt de staat zorg voor een zodanige ruimtelijke ordening dat met behoud en ontwikkeling van landschappelijke waarden ruimte wordt geboden voor veilige economische ontwikkeling....

...Ook de administratieve infrastructuur moet op orde zijn. De terreinknecht moet het speelveld beter wieden. Ondernemers worden gehinderd door overmatige en vaak onnodige bureaucratie en administratieve lasten. Regels worden steeds gedetailleerder, zijn vaak onderling tegenstrijdig en dikwijls ronduit belachelijk. Het is de taak van de staat die regels tot het minimum te beperken, ook op Europees niveau. De vitaliteit van het bedrijfsleven is gebaat bij een staat die erin slaagt om de enorme kostenpost van de administratieve lasten te reduceren. Het Europese subsidiariteitsbeginsel mag er niet toe leiden dat Nederlandse wetgeving strenger is en zwaardere eisen stelt aan Nederlandse bedrijven en instellingen dan regelgeving in andere Europese landen doet.

Tenslotte dient de staat een goede fiscale infrastructuur te bieden. Het vestigingsklimaat moet gunstig zijn, ten dienste van de werkgelegenheid.....

Om deze beide rollen van scheidsrechter en terreinknecht op geloofwaardige wijze te kunnen spelen, dient de staat zijn inbreng als 'medespeler' te herzien. Een verdere ontvlechting van publieke en private belangen blijft nodig. De verflechting tussen bedrijfsleven en staat zoals die in tal van sectoren bestaat, moet worden teruggebracht. Dat kan de ene of de andere kant op en hoeft niet per se in de richting van privatisering te zijn. Ongewenst zijn vooral de hybride constructies (denk aan havenbedrijven, luchthavens) waar noch de tucht van de markt en de mededingingsautoriteit heerst, noch publieke controle plaatsvindt. Wanneer marktwerking ontbreekt en ook niet mag worden verwacht, vindt geen privatisering plaats.....

ⁱⁱⁱ Zie <http://www2.vrom.nl/notaruimte/> (versie 2006).

^{iv} Zie *Ruimte geven, bescherming bieden. Een visie op de woningmarkt* (Ministerie van VROM, 2006).

^v Dit visiedocument is opgesteld door de partijcommissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, die dankbaar gebruik heeft gemaakt van de bijdragen van alle afdelingen en individuele leden tijdens de ALV van 11-12 mei 2007 en het flitscongres van 2 februari 2008, alsmede de partijcommissies Belastingen & Financiën, Milieu & Duurzaamheid en Verkeer & Waterstaat en de fracties in de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement. Bij dit visiedocument horen uitwerkingsnotities van deelonderwerpen. Voor achtergronden van, en nadere informatie over, het in dit visiedocument besproken instrumentarium, zie *Tijd voor Keuzes. Perspectief op een woningmarkt in balans* (VROM-raad, 2007).

Tijdelijke commissie herziening ledenraadpleging (ten behoeve van afronding discussie en besluitvorming op de 124^e AV)

1. Inleiding

Tijdens de 123^e Algemene Vergadering, 8 december te Rotterdam, is besloten nieuwe voorstellen over ledenraadplegingen door een commissie van het HB te laten voorbereiden. Het betrof hierbij de paragrafen 2.4 en 2.5. van de reactie n.a.v. het rapport van de Commissie Dekker (Ledenraadpleging (LRP); en volgorde verkiezingsprogramma / lijsttrekker).

De AV heeft het HB hierbij geen expliciete opdracht meegegeven. Wel is tijdens de vergadering duidelijk gemaakt dat het niet zou moeten gaan om een volledig nieuw rapport, maar dat zou moeten worden gewerkt vanuit de richting die reeds door de Commissie Dekker was beschreven. Daarbij zou in ieder geval –bij een LRP over een lijst- een vorm van ‘gemeen overleg’ worden toegevoegd. De bij deze paragrafen ingediende amendementen moeten worden beschouwd als extra input voor de nieuwe commissie. Het HB is verzocht deze nieuwe voorstellen aan de 124^e AV voor te leggen.

Het hoofdbestuur heeft hiertoe een ‘Tijdelijke commissie herziening ledenraadpleging’ ingesteld, bestaande uit: Corine den Baars-Alberts (voormalig voorzitter KC Zeeland); Ton Baas (voormalig gedeputeerde Friesland); Robin Bremekamp (voormalig secretaris KC Amsterdam); Erik Koppe (statenlid Limburg); Florus Wijsenbeek (voorzitter KC Den Haag); Jeannette Zwijnenburg-van der Vliet (statenlid Brabant); en Rogier van der Sande (vice-voorzitter hoofdbestuur). De commissie kon zelf haar werkwijze bepalen.

De commissie heeft op 25 februari jl. verslag uitgebracht aan het HB. Dit verslag is vervolgens ook aan enkele materiedeskundigen binnen en buiten de partij voorgelegd. Vervolgens heeft de commissie haar eindverslag opgesteld. Dit verslag ligt nu ter bespreking en besluitvorming voor.

2. Uitgangspositie

De commissie is uitgegaan van de meningen en oordelen zoals verwoord in het rapport van de commissie Dekker en de daarop volgende documenten (reactie HB; amendementen op de HB voorstellen; en enkele individuele, schriftelijke reacties). In essentie gaat het om een drietal hoofdvragen:

Op welke wijze worden kandidatenlijsten vorm gegeven?;

Hoe wordt de lijsttrekker gekozen?; en

Welke invloed heeft de lijsttrekker op de samenstelling van de lijst en de inhoud van het verkiezingsprogramma?

Bij het vormen van de kandidatenlijst gaat het dan over de selectie van de kandidaten, over de bespreking van de kandidaten (een vorm van ‘gemeen overleg’) en het stemmen over de kandidaten. En bij het laatste staat dan expliciet de te kiezen stemmethode ter discussie.

Bij het kiezen van de lijsttrekker gaat het primair over het al dan niet vasthouden aan het principe van lijsttrekkerverkiezingen.

Bij de invloed van de lijsttrekker op kandidatenlijst en verkiezingsprogramma, gaat het eigenlijk over de gewenste verhouding tussen de gekozen 'partijleider' en de ledendemocratie.

De commissie heeft deze hoofdvragen als volgt geoperationaliseerd:

Selectie en georganiseerd overleg:

- wie kan kandidaten voordragen?
- wie selecteert/beoordeelt de kandidaten?
- aan de hand waarvan worden kandidaten geselecteerd?
- hoe vindt een vorm van georganiseerd overleg plaats?
- hoe wordt de concept-kieslijst (t.b.v. de LRP) vastgesteld?

Ledenraadpleging:

- op welke wijze vindt de LRP plaats?
- hoe om te gaan met de verschillende verkiezingen binnen de partij?

Lijsttrekker:

- hoe wordt de lijsttrekker gekozen?
- wanneer wordt de lijsttrekker gekozen? (voor of na verkiezingsprogramma?)
- welke bijzondere invloed heeft de lijsttrekker op kandidatenlijst?

Algemeen:

- wie is verantwoordelijk voor bovenstaande procedures?
- door wie en hoe worden de 'checks and balances' in dit systeem bewaakt?

De commissie heeft geenszins het idee dat haar voorstellen onweersproken zullen blijven. Alleen al uit de amendementen voor de 123-e AV blijkt dat er zeer uiteenlopende, en zelfs tegenstrijdige, ideeën leven ten aanzien van de ledenraadplegingen. Er is echter geprobeerd een samenhangend geheel van voorstellen te maken, waarbij duidelijk is waarom bepaalde keuzes worden gemaakt en met welke gevolgen daarbij rekening moet worden gehouden. In haar uiteindelijke keuze heeft de commissie zich laten leiden door de volgende uitgangspunten:

eenvoud: eenvoudig in opzet; deels verankerd in de statuten en reglementen, maar ook deels te bepalen door de AV.

transparant: d.w.z. begrijpelijk en navolgbaar voor alle leden voor wat betreft bedoelingen, opzet en uitkomst.

fair: bedoeld om kandidaten gelijkwaardige kansen te geven en leden gelijkwaardige invloed.

3. Conclusies

A. Hoofdvorm 'kandidaten voor meerdere posities':

De PSC doet de selectie van alle kandidaten (nieuw en zittend); de PSC legt een advieslijst voor aan de AVA; de AVA stemt over de advieslijst, de uitkomst van de AVA wordt in een LRP voorgelegd aan alle leden; de uitkomst van de LRP is de kieslijst. Daarna is het woord aan de kiezer.

B. Hoofdvorm 'kandidaten voor een enkelvoudige positie':

Ieder lid kan kandidaat worden gesteld door een afdelings- of KC-vergadering. Het HB zal geen kandidaten stellen, teneinde haar neutraliteit te waarborgen. De verkiezing zal plaatsvinden conform de huidige stemmethode (single transferable vote (STV)).

C. Volgorde lijsttrekker / verkiezingprogramma en positie lijsttrekker:

In principe (d.w.z. overmacht agv tijdnood daargelaten) wordt het verkiezingsprogramma vastgesteld voordat de lijsttrekkerverkiezing van start gaat. De (kandidaat-) lijsttrekker kan natuurlijk eigen accenten leggen (bijvoorbeeld in de vorm van een 10-punten-plan), binnen de marges van het vastgestelde verkiezingsprogramma.

De lijsttrekker heeft (net zoals de fractievoorzitter) een adviesrecht aan de PSC.

D. Er zal een onderscheid worden gemaakt tussen Europese (EP) en nationale verkiezingen enerzijds (TK; met een uitzonderingspositie voor EK) en regionale en lokale verkiezingen anderzijds (PS; GR; en WS):

bovenstaande procedure is verplicht voor de verkiezingen bij de TK en het EP; bovenstaande procedure is facultatief voor de verkiezing van GR, WS en PS; zulks te bepalen door de betreffende ledenvergadering voor de EK geldt een uitzonderingspositie.

E. Verantwoordelijkheidsverdeling:

De verantwoordelijkheid voor het totale proces ligt bij het hoofdbestuur; zij is verantwoordelijk voor de 'checks and balances' in dit systeem.

4. Uitwerking / toelichting

Ad. A. Hoofdvorm 'kandidaten voor meerdere posities':

In het huidige systeem selecteert en beoordeelt de PSC de nieuwe kandidaten en het HB de zittende kandidaten (TK-leden en bewindspersonen). Het HB stelt vervolgens de advieslijst op die aan de leden wordt voorgelegd in een LRP. Het stelsysteem van de LRP (STV, een nabootsing van een ALV) in combinatie met de mogelijkheid om de advieslijst van het HB eenvoudig over te nemen (de zogenaamde 'HB-advies-knop') heeft een zeer conserverende werking (zeker bij hogere stemaantallen), waardoor wijzigingen op de lijst niet onmogelijk zijn, maar wel moeilijk realiseerbaar. Op dit systeem van selecteren en stemmen is veel kritiek gekomen: het selectiesysteem is niet transparant en de invloed van individueel uitgebrachte stem is vrij beperkt. (Rapport Dekker, pagina 25: "De wijze waarop de lijst tot stand is gekomen is voor leden onduidelijk. Ook de wijze waarop invloed kan worden uitgeoefend is onduidelijk"). De bedoeling van het systeem (selectie op basis van kwaliteit en stemming door leden als ware het een ALV) heeft in de praktijk geleid tot bijna ongewijzigd vastgestelde advieslijsten. Dit kan natuurlijk geïnterpreteerd worden als brede instemming met deze 'blijkbaar' goede lijst. Deze conclusie is echter even aanmatigend als dat het onjuist is. Wederom in de woorden van Dekker: "Vrij algemeen is er ontevredenheid over de mate van invloed bij deze ledenraadpleging, die de leden kunnen uitoefenen" (pagina 24).

Vrij eenvoudig zou een systeem te introduceren zijn, waarbij de invloed van de leden maximaal lijkt te zijn: leg de groslijst (d.w.z. alle kandidaten die zich hebben aangemeld en waarop geen selectie heeft plaatsgevonden, anders dan dat men lid van de VVD moet zijn) op alfabetische volgorde in een LRP voor aan de leden. Daar rolt dan vervolgens, ongeacht het te hanteren stelsysteem, een kieslijst uit.

De commissie acht zo'n systeem echter ongewenst, omdat er te veel ongewenste effecten aan kunnen zitten. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- hoe kunnen de leden de kwaliteiten van de kandidaten beoordelen, als er geen enkele selectie heeft plaatsgevonden?;
- gevestigde namen hebben, alleen al door hun naamsbekendheid, substantieel meer kans om hoog op de lijst te komen dan andere, minder bekende kandidaten;

- er wordt geheel voorbij gegaan aan door de partij gewenste profiel van individuele kandidaten en de fractie in zijn geheel.

De commissie is van mening dat er behoefte is aan een systeem waarin de selectie van de kandidaten, het opstellen van de advieslijst en de invloed van de leden in de LRP, met elkaar in evenwicht moeten zijn. Vandaar het volgende voorstel ten aanzien van 'kandidaten voor meerdere posities':

De PSC doet de selectie van alle kandidaten (nieuw en zittend); de PSC legt een advieslijst voor aan de AVA; de AVA stemt over de advieslijst, de uitkomst van de AVA wordt in een LRP voorgelegd aan alle leden; de uitkomst van de LRP is de kieslijst. Daarna is het woord aan de kiezer.

Meer in detail betekent dit het volgende:

Selectie: Permanente Scouting Commissie (PSC)

De PSC doet de selectie van alle kandidaten voor de lijst, dus zowel de nieuwe kandidaten, als de zittende leden (kamerleden en bewindspersonen). Een PSC moet, anders dan bijvoorbeeld het HB, geselecteerd worden op basis van de voor de selectie van kandidaten relevante criteria. Deze criteria worden voor zowel de individuele leden, als de PSC in zijn geheel, door de AV vastgesteld. Bijkomend voordeel is ook dat alle kandidaten zo op dezelfde wijze worden beoordeeld.

Vaststelling van de criteria door de AV i.p.v. het verankeren in de statuten/reglementen heeft als voordeel dat ze makkelijker kunnen worden aangepast, maar ook dat ze elke keer expliciet moeten worden vastgesteld, zodat ze geen 'dode letter' worden.

De leden van de PSC worden benoemd door het HB (gelijk aan bijvoorbeeld de commissie voor het verkiezingsprogramma); het HB zorgt hierbij voor een evenwichtige samenstelling (de criteria zijn vastgesteld door de AV), die periodiek wordt gewijzigd mbv een rooster van aftreden.

De partijvoorzitter en de portefeuillehouder TalentManagement maken q.q. deel uit van de PSC: op deze wijze is de betrokkenheid van het HB en in het bijzonder die van de partijvoorzitter, gewaarborgd, zonder dat het HB een te grote stempel op de selectie kan drukken.

De PSC bepaalt haar werkzaamheden in overleg met het HB, maar brengt haar advies(-lijst) onafhankelijk van het HB uit.

De PSC bepaalt zelf door wie zij zich laat informeren over de kandidaten, maar dit gebeurt tenminste door de gekozen lijsttrekker en ten aanzien van de zittende leden doet zij dit in ieder geval door de zittende fractievoorzitter.

Ieder lid en voorts iedere afdelings- en KC-vergadering kan kandidaten aandragen bij de PSC. De PSC selecteert o.b.v. CV's met welke kandidaten zij zal spreken, waarbij zij in ieder geval zal spreken met de kandidaten die zijn gesteld door afdelings- of KC-vergaderingen.

De PSC brengt een advieslijst uit, waarbij in ieder geval de eerste 35 kandidaten op de lijst schriftelijk worden gemotiveerd, o.a. aan de hand van de door de AV vast te stellen selectiecriteria voor kandidaten en het fractieprofiel.

De taken van de PSC worden hiermee fors uitgebreid: naast de selectie van nieuwe kandidaten (de huidige taak van de PSC: beoordeling van kandidaten op benoemde competenties; zie hieronder), wordt de selectie van de zittende leden toegevoegd. Maar daarnaast wordt ook de kandidaatstellingstaak bij hen gelegd: het opstellen van een conceptkandidatenlijst. De PSC kan dan niet alleen oordelen op basis van de genoemde competenties, maar moet bij haar eindoordeel de criteria ten aanzien van herkenbaarheid hanteren. Deze taak ligt tot op heden volledig bij het HB.

Criteria: competenties en herkenbaarheid

Profielen voor kandidaten en toekomstige fracties worden vastgesteld door betreffende ledenvergaderingen. Hierin zouden in ieder geval de volgende kenmerken van competenties en herkenbaarheid aan de orde moeten komen:

competenties zijn onder andere:

- intellect (kritische intelligentie; analytisch vermogen; en conceptueel vermogen)
- karakter (o.a. emotionele intelligentie; relativiseringsvermogen; en daadkracht);
- vaardigheden (onderhandelingskills; debatvaardigheden; verbaal begaafd; en sociaal vaardig);
- representativiteit (zichtbaarheid; en toonbaar); en
- deskundigheid (maatschappelijk; en engagement).

(deze competenties zijn overgenomen uit het huidige, algemene profiel voor liberale politici, zoals door de AV vastgesteld)

Onder herkenbaarheid valt te verstaan:

- regionale spreiding
- verhouding man/vrouw
- verhouding jong/oud(-er)
- verhouding nieuw/ervaren
- electorale aantrekkingskracht

Er zijn uitgebreide verhandelingen mogelijk over alle mogelijke criteria van herkenbaarheid en competentie. De waardering voor en weging van deze criteria kan per situatie en tijd verschillen. Maar dat ze bij kandidaatstellingen binnen de VVD een rol van betekenis spelen, blijkt telkenmale.

'Gemeen overleg': AVA

De algemene vergadering van afgevaardigden bespreekt de advieslijst van de PSC. Ieder lid kan hierbij het woord voeren. Het is hierbij natuurlijk de bedoeling dat deze AVA vooraf wordt gegaan door afdelings- en KC-vergaderingen waar de advieslijst eveneens wordt besproken.

Na de bespreking vindt er stemming over de posities op de lijst plaats. Per positie is een meerderheid van stemmen nodig. De uitkomst van de AVA is de conceptkieslijst. De reden om dit gemeen overleg in de vorm van een vergadering van afgevaardigden te doen i.p.v. een ledenvergadering, is gelegen in het feit dat hierdoor zinvol is het gemeen overleg ook in de afdelingen en de KC's plaats te laten vinden. Het in het rapport Dekker genoemde verlies van het "wijgevoel" (pagina 24) wordt op deze manier gepareerd. Indien zou worden gekozen voor een ALV i.p.v. een AVA krijg je een vreemde dubbeling: eerst een conceptlijst vaststellen op een ALV, om die vervolgens te laten bekrachtigen door een LRP, dat bedoeld is als vervanging van een ALV!

Overigens is de commissie van mening dat het bestaande verbod op de aanwezigheid van kandidaten bij kandidaatstellingsvergaderingen achterhaald is en dient te worden opgeheven.

Ledenraadpleging (LRP):

De uitkomst van de AVA wordt door middel van een LRP voorgelegd aan alle leden. De afgewogen selectie (van de PSC), alsook het gemeen overleg (dmv een AVA), zou moeten leiden tot een afgewogen conceptkieslijst. Dit wordt voorgelegd aan een LRP, omdat alle leden uiteindelijk het laatste woord hebben. De leden moeten hierin wel daadwerkelijk invloed uit kunnen oefenen op de definitieve kieslijst, zonder dat het

zorgvuldige voortraject 'zomaar' teniet wordt gedaan. Daarvoor stelt de commissie het volgende stelsysteem voor:

Leden kunnen hierin maximaal het aantal stemmen uitbrengen als dat er plaatsen op de lijst zijn. Leden kunnen dus ook minder stemmen uitbrengen, maar moeten wel een minimaal aantal stemmen uitbrengen om hun stem geldig te laten zijn.

Voorgesteld wordt dit aantal te stellen op 20% van het aantal plekken op de kieslijst. Op deze manier wordt de eventuele invloed van 'strategisch stemgedrag' in voldoende mate voorkomen. De kandidaat die als eerste op de lijst wordt gezet (op de definitieve kieslijst dus nummer 2!), ontvangt net zoveel stemmen als dat er plaatsen op de kieslijst zijn (minus de plek van de lijsttrekker). De volgende kandidaat ontvangt één stem minder; enzovoorts. Indien iemand het maximale aantal stemmen uitbrengt, zal de laatste kandidaat dus één stem ontvangen. De lijstvolgorde wordt zodoende bepaald door het totaal aantal stemmen per kandidaat. (Een systeem van Bloc Vote (BV), met gewogen stemmen).

De lijst van de AVA wordt aan de leden voorgelegd (zichtbaar in zowel het begeleidende boekje, als op de stem-website), maar er zal geen sprake zijn van een mogelijkheid om dit advies d.m.v. een spreekwoordelijke muisklik (voorheen de HB-advies-knop) over te nemen.

Indien en voor zover de AV van mening zou zijn dat bovengenoemd stelsysteem te vergaand zou zijn, dan kan onzes inziens het huidige systeem van de single transferable vote (STV) enkel behouden blijven als de zogenaamde 'advies-knop' komt te vervallen. Op deze manier wordt enerzijds wel zoveel als mogelijk een ALV nagebootst, zonder dat het conserverende element van de adviesknop veranderingen op de lijst vrijwel onmogelijk maakt.

Ad. B. Hoofdvorm 'kandidaten voor een enkelvoudige positie':

In navolging van de bevindingen van de commissie Dekker wordt voorgesteld de ledenraadpleging voor lijsttrekker (en facultatief voor bijvoorbeeld partijvoorzitter) te handhaven. Hoewel er wel degelijk kritiek mogelijk is op het systeem, en sommigen dat ook onderbouwd doen, is het wel de ultieme kroon op het principe van 'one-man-one-vote'.

Voorgesteld wordt dat ieder lid kandidaat kan worden gesteld door een afdelings- of KC-vergadering. Het HB zal geen kandidaten stellen, teneinde haar neutraliteit te waarborgen.

Verkiezing zal plaatsvinden conform de huidige kiesmethode: de enkelvoudig overdraagbare stem.

Het HB is verantwoordelijk voor een goed verloop van de verkiezingen. Zij hanteert daarbij een weldoordachte, kenbare en controleerbare procedure.

Ad. C. Volgorde lijsttrekker / verkiezingprogramma en positie lijsttrekker:

In principe (d.w.z. overmacht agv tijdnood daargelaten) wordt het verkiezingprogramma vastgesteld voordat de lijsttrekkerverkiezing van start gaat. De (kandidaat-) lijsttrekker kan natuurlijk eigen accenten leggen, binnen de marges van het vastgestelde verkiezingsprogramma.

De lijsttrekker heeft (net zoals de fractievoorzitter) een adviesrecht aan de PSC.

Ad. D. Er zal een onderscheid worden gemaakt tussen Europese (EP) en nationale verkiezingen enerzijds (TK; met een uitzonderingspositie voor EK) en regionale en lokale verkiezingen anderzijds (PS; GR; en WS):

bovenstaande procedure is verplicht voor de verkiezingen bij de TK en het EP; bovenstaande procedure is facultatief voor de verkiezing van GR, WS en PS; zulks te bepalen door de betreffende ledenvergadering

voor de EK geldt een uitzonderingspositie.

Kosten van bepaalde keuzes zullen door betreffende bestuurslaag zelf moeten worden gedragen.

Uitzonderingspositie EK:

De historie van de verkiezing van leden van de EK laat zien (zowel binnen de VVD als andere partijen) dat partijdemocratie en staatsrecht hier vrij snel botsen. Door de koppeling van de EK-verkiezing aan de PS-verkiezingsuitslag is vrij eenvoudig de EK-uitkomst te berekenen en te bepalen, zowel voor de EK als geheel, als per partij/lijst. Indien de VVD van mening is dat het huidige staatsrecht contrair is aan het VVD-verenigingsrecht, dient zij zich in te spannen voor wijziging van de wet. Tot die tijd dient zij zich te houden aan letter en geest van de wet.

In concreto betekent dit dat de leden van PS zonder last dienen te stemmen. Daartoe zal de VVD-AVA een kieslijst vast dienen te stellen (op basis van een PSC-advieslijst), met een minimum van één kandidaat per provincie.

E. Verantwoordelijkheidsverdeling:

De verantwoordelijkheid voor het totale proces ligt bij het hoofdbestuur; zij is verantwoordelijk voor de 'checks and balances' in dit systeem.

In bovenstaande procedure is de rol van het hoofdbestuur sterk gewijzigd. De selectie- en kandidaatstellingsprocedure is geheel in handen gelegd van een aparte commissie. En met uitzondering van de betrokkenheid van de partijvoorzitter en de portefeuillehouder Talentmanagement, is de inhoudelijke invloed van het HB verdwenen. Daarentegen wordt welbewust de invloed van het HB op het proces vergroot; zonder dat kan het HB haar bestuurlijke eindverantwoordelijkheid niet waarmaken. Het HB:

- legt een conceptprofiel voor kandidaten en fractie voor aan de AV;
- legt het conceptprofiel voor de PSC en haar leden voor aan de AV;
- o.b.v. het profiel benoemt het HB de leden van de PSC en doet hiervan melding aan de AV (incl. rooster van aftreden);
- organiseert de AV-en en LRP-en;
- benoemt de onafhankelijk toezichthouder(s) voor LRP-en;
- neemt besluiten ten aanzien van de adviezen van de onafhankelijk toezichthouder; en
- legt ten aanzien van het door haar gevoerde beleid verantwoording af aan de AV.

5. Besluitvormingsteksten (*amendeerbaar*)

A. Hoofdvorm 'kandidaten voor meerdere posities':

Selectie en selectiecriteria:

1. De PSC selecteert alle kandidaten (zittend en nieuw) voor de kandidatenlijst;
2. De PSC selecteert aan de hand van door de AV vast te stellen profielen voor zowel individuele kandidaten als de fractie als geheel;
3. De leden van de PSC worden benoemd door het hoofdbestuur, aan de hand van door de AV vast te stellen criteria. Er dient sprake te zijn van een rooster van aftreden;
4. De partijvoorzitter en de portefeuillehouder Talentmanagement maken qq. deel uit van de PSC;
5. De PSC laat zich tenminste door de gekozen lijsttrekker adviseren en ten aanzien van de zittende leden doet zij dit in ieder geval ook door de zittende fractievoorzitter;
6. De PSC zal in ieder geval gesprekken voeren met de kandidaten die zijn gesteld door afdelings- of KC-vergaderingen;
7. De PSC brengt een advieslijst uit aan de AVA, waarin zij haar advies schriftelijk motiveert.

Gemeen overleg:

8. De advieslijst van de PSC wordt besproken door de Algemene Vergadering van Afgevaardigden;
9. In de AVA vindt stemming plaats over de posities op de advieslijst plaats. Per positie is een meerderheid van stemmen nodig.

Ledenraadpleging:

10. De uitkomst van de AVA (conceptkieslijst) wordt door middel van een LRP voorgelegd aan alle leden;
11. In de LRP moeten de leden de kandidaten in volgorde van voorkeur ordenen. Een lid moet minimaal het aantal kandidaten, gelijk aan 20% van het aantal plekken op de kieslijst, hebben geordend, wil de stem geldig zijn;
12. De kandidaat die als eerste op de lijst wordt gezet (op de definitieve kieslijst dus nummer 2!), ontvangt net zoveel stemmen als dat er plaatsen op de kieslijst zijn (minus de plek van de lijsttrekker). De volgende kandidaat ontvangt één stem minder; enzovoorts. De volgorde van de kandidaten op de kieslijst wordt bepaald door het totale aantal stemmen per kandidaat;
13. De conceptkieslijst zoals vastgesteld door de AVA zal aan de leden worden voorgelegd, maar er zal geen mogelijkheid zijn om deze lijst door middel van een spreekwoordelijke muisklik over te nemen.

B. Hoofdvorm 'kandidaten voor een enkelvoudige positie':

1. Ieder lid kan kandidaat worden gesteld door een afdelings- of KC-vergadering;
2. Het HB zal geen kandidaten stellen, teneinde haar neutraliteit te waarborgen.
3. De verkiezing zal plaatsvinden conform de huidige stemmethode (single transferable vote (STV)).

C. Volgorde lijsttrekker / verkiezingprogramma en positie lijsttrekker:

1. Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld voordat de lijsttrekkerverkiezing van start gaat;
2. De lijsttrekker adviseert de PSC ten aanzien van alle kandidaten.

D. Er zal een onderscheid worden gemaakt tussen Europese (EP) en nationale verkiezingen enerzijds (TK; met een uitzonderingspositie voor EK) en regionale en lokale verkiezingen anderzijds (PS; GR; en WS):

1. Bovenstaande procedure is verplicht voor de verkiezingen bij de Tweede Kamer en het Europees Parlement;
2. Bovenstaande procedure is facultatief voor de verkiezing van Gemeenteraden, Waterschappen en Provinciale Staten; zulks te bepalen door de betreffende ledenvergadering;

Uitzonderingspositie Eerste Kamer:

3. De PSC brengt een advieslijst voor de EK uit aan de AVA, inclusief de lijsttrekker, waarin zij haar advies schriftelijk motiveert;
4. De advieslijst van de PSC wordt besproken door de Algemene Vergadering van Afgevaardigden;
5. In de AVA vindt stemming plaats over de posities op de advieslijst plaats. Per positie is een meerderheid van stemmen nodig. De lijst bevat minimaal één kandidaat per provincie;
6. De uitkomst van de AVA is de kieslijst. Er vindt geen LRP plaats.

E. Verantwoordelijkheidsverdeling:

1. De verantwoordelijkheid voor het totale proces ligt bij het hoofdbestuur; zij is verantwoordelijk voor de 'checks and balances' in dit systeem.

Bijlage

Betrokken documenten:

- "Besluitvorming over advies van de Commissie-Dekker"; brief van mr. F. Korthals Altes aan het hoofdbestuur, 15 november 2007
- Amendementen 123^e Algemene Vergadering van de VVD, 31 augustus 2007
- "Op weg naar een nieuw liberaal elan"; Uitwerking door het hoofdbestuur van de 10 aanbevelingen uit het rapport van de Commissie Dekker, 29 juni 2007
- "Kiezen voor een nieuw liberaal elan"; VVD Evaluatierapport Commissie Dekker, juni 2007
- "Inzake: Ledenraadplegingen / Commissie Dekker"; brief van mr. G.L. Maaldrink (notaris), 14 mei 2007
- "Inzake: Ledenraadpleging kandidatenlijst TK 2006, vanaf plaats 2"; brief van mr. G.L. Maaldrink (notaris), 3 oktober 2006
- "Verslag van werkzaamheden, Toezichthouder Ledenraadplegingen 2006"; mr. J.G.C. Wiebenga, 25 juli 2006
- "Evaluatie ledenraadplegingen"; standpuntbepaling hoofdbestuur. bijlage c bij de agenda voor de 116^e AV, najaar 2004
- "Wat wilt u hoe zelf beslissen"; Rapport van de commissie evaluatie ledenraadpleging aan de ALV-VVD, 20 september 2004
- "Electoral System Design: the New IDEA International Handbook"; IDEA, juni 2005

relevante websites:

- www.vvd.nl
- www.idea.int
- www.aceproject.org

Het hoofdbestuur heeft met belangstelling en waardering kennisgenomen van het rapport van de tijdelijke commissie herziening ledenraadpleging.

De algemene vergadering heeft op 8 december 2007 in Rotterdam uitdrukkelijk besloten dat de ledenraadpleging als het instrument behouden blijft om de leden van de VVD invloed te geven op het vaststellen van kandidatenlijsten en lijsttrekkers. De tijdelijke commissie heeft vanuit de aanbevelingen van de commissie Dekker en de besluiten van de 123^e AV van 8 december daar nu gestalte aan gegeven.

Het Hoofdbestuur kan in grote lijnen de bevindingen van de tijdelijke commissie onderschrijven. Wel heeft zij enkele opmerkingen en in een enkel geval bezwaren tegen de voorgestelde wijzigingen door de tijdelijke commissie.

1. De differentiatie in het gebruik van de ledenraadpleging bij het opstellen van kandidatenlijsten op lokaal en regionaal niveau past bij het streven van het HB om grotere lokale betrokkenheid te krijgen. Indien gewenst kan een afdeling, waterschapscentrale of provinciecentrale besluiten om de desbetreffende kandidatenlijst of lijsttrekker voor gemeenteraad, waterschap of provinciale staten via een ledenraadpleging te kiezen. Het moet niet, het mag.
2. De aparte status van de Eerste Kamerverkiezingen vereist een wijze van kiezen die recht doet aan het individuele recht van provinciale statenleden om Eerste Kamerleden te kiezen. Met de commissie is het hoofdbestuur van oordeel dat het streven moet zijn een minimum van één kandidaat per provincie op de kieslijst te hebben. Het voorstel van de commissie om de AVA eindbeslisser te laten zijn over de kieslijst gaat het hoofdbestuur te ver. Uitgangspunt is en blijft dat de leden van de partij door middel van een Ledenraadpleging het laatste woord houden over de volgorde op de kieslijst. Nog los van het feit dat men mag verwachten dat zorgvuldigheid in de tot standkoming van de lijst tot gevolg heeft dat de uiteindelijke Eerste Kamerverkiezingen volgens de verwachtingen zullen verlopen.
3. De rol die de tijdelijke commissie aan de Algemene Vergadering van Afgevaardigden geeft als gemeen overleg kan ook naar het oordeel van het hoofdbestuur nadrukkelijk een grotere betrokkenheid van leden hebben in het proces dat leidt tot het opstellen van een definitieve kandidatenlijst. Essentieel daarbij is wel dat dan ook afdelingen en kamercentrales de hen toekomende rol in dat proces gebruiken en ook leden van de afdelingen de gelegenheid geven om de afgevaardigden van hun mening te overtuigen over hun kandidatenvoorkeur. Eén ding staat echter voor het hoofdbestuur vast. Het zijn uiteindelijk alle leden in de ledenraadpleging die de uiteindelijke keuze maken. De herintroductie van de AVA in dit kandidaatstellingsproces kan en mag deze eindkeuze van de leden niet vervangen.
4. Essentieel verschil van mening met de tijdelijke commissie heeft het hoofdbestuur over de rol en taak van de PSC. Zij heeft in de ogen van het hoofdbestuur wel een rol in het adviseren van het hoofdbestuur door middel van scouting van geschikte kandidaten. Daarmee adviseert de PSC indirect aan de leden over de kandidaten. Maar het opstellen van advieslijst is nadrukkelijk voorbehouden aan het hoofdbestuur. Zij heeft de kandidaatstellende rol binnen de partij en heeft daarvoor de verantwoording te nemen en te houden. De vergruizing van verantwoordelijkheden die de commissie voorstelt omarmt het hoofdbestuur nadrukkelijk niet. Daaruit volgt tevens dat het hoofdbestuur niet instemt met een qq lidmaatschap van haar voorzitter en de portefeuillehouder talentmanagement in de PSC. Tevens behoudt het hoofdbestuur zich het recht

voor om het functioneren van de zittende leden te evalueren in samenspraak met de fractievoorzitter.

Technisch Advies Verkiezingen Europees Parlement 11 juni 2009

Artikel 5.1 van het Reglement op de Kandidaatstelling Europees Parlement stelt dat de algemene vergadering uiterlijk 24 mei op voorstel van het hoofdbestuur het technisch advies voor de kandidatenlijst vaststelt.

1. De VVD dient één gelijklopende kandidatenlijst, voor alle 19 rijkskieskringen in bij het hoofdstembureau in Den Haag.
2. De lijst wordt ingediend onder de naam VVD-Europese Liberaal Democraten.
3. Het aantal plaatsen op de lijst bedraagt maximaal 30 (art. H6 van de Kieswet).
4. De mogelijkheid om een lijstencombinatie als bedoeld in de Kieswet, met een of meer andere politieke partijen of groeperingen, wordt opengehouden.
5. De beperking op dubbelmandaten volgens artikel 31.4 van de statuten wordt niet opgeheven. *
6. De volgorde van de kandidatenlijst wordt door middel van een ledenraadpleging onder alle leden vastgesteld. **
7. De afzonderlijke kandidaten dienen aan het door de PSC ontwikkelde profiel van een volksvertegenwoordiger van de VVD te voldoen.

* Wel bestaat de wettelijke beperking dat er geen parlementair dubbelmandaat mag ontstaan.

** Dit onderdeel is mede afhankelijk van de besluitvorming inzake de herziening ledenraadpleging op de 124^e AV op 23 en 24 mei a.s.